

- grammaticalization and their interaction. – *Lähivertailuja* 20 s. 98–154.
- KOLEHMAINEN, LEENA – VESALAINEN, MARJO 2006: Zum Status der Adpositionalphrasen. Schnittpunkte zwischen Rektion, Phraseologie und Valenzalternation. – Ulrich Breuer & Irma Hyvärinen (toim.), *Wörter. Verbindungen. Festschrift für Jarmo Korhonen zum 60. Geburtstag*, s. 197–212. Frankfurt a. M.: Lang.
- KORHONEN, JARMO 1981: Zur morpho-syntaktischen Variation von valenzbedingten Ergänzungen im Sprachgebrauch Luthers. – Erwin Arndt & Jarmo Korhonen (toim.), *Wissenschaftliche Konferenz "Kommunikation und Sprache in ihrer geschichtlichen Entwicklung bis zu Neuhochochdeutschen" 26.–27. September 1980 in Oulu (Finnland)* s. 65–80. Berlin: Akademie der Wissenschaften der DDR.
- 2006: Valenzwandel am Beispiel des Deutschen. – Vilmos Ágel, Ludwig M. Eichinger, Hans-Werner Eröms & Peter Hellwig (toim.), *Dependenz und Valenz. Ein internationales Handbuch der zeitgenössischen Forschung. Vol. 2* s. 1462–1474. Berlin: de Gruyter.
- NIKKILÄ, OSMO 1985: *Apokope und altes Schriftfinnisch. Zur Geschichte der i-Apokope des Finnischen*. Groningen: Rijksuniversiteit.
- SONDEREGGER, STEFAN 1998: Geschichte deutschsprachiger Bibelübersetzungen in Grundzügen. – Werner Besch (toim.), *Sprachgeschichte* s. 229–284. Berlin: de Gruyter.
- SUUTARI, TONI 2004: 'Kopf' in finnischen, estnischen und saamischen Ortsnamen. – *Finnisch-Ugrische Forschungen* 58 s. 235–295.
- 2006: *Body-part names and grammaticalization*. – Marja-Liisa Helasvuo & Lyle Campbell (toim.), *Grammar from the human perspective. Case, space and person in Finnish* s. 101–128. Amsterdam: Benjamins.

Sanomatta jättäminen vuorovaikutusressina: Tutkimus konjunktioloppuisista puheenvuoroista

Aino Koivisto: *Sanomattakin selvää? Ja, mutta ja että puheenvuoron lopussa*. Helsinki: Helsingin yliopisto 2011. 239 s.

ISBN 978-952-10-7323-6.

Aino Koiviston väitöskirja käsittelee kolmen yleensä konjunktioksi sanotun sanan käyttöä ilmauksen lopussa. Kuten otsikko kertoo, ilmaus tarkoittaa tässä puheen-

vuoroa, mutta samalla tarkasteltava jakso, jonka kyseinen sana lopettaa, on usein pitemmän vuoron rakenneyksikkö ja syntaktisesti puolestaan lause. Konjunktiolopussa on valmiin lausuman foneettisia ja prosodisia piirteitä, ja olennaista on, että vuoro tämän jälkeen vaihtuu tai voi vaihtua. Esimerkkejä Koiviston käsittelemistä rakenteista ovat *mää teen vielä kal-*

jankin niille ja, kampaajan sanoma *tuon niskam mie tietysti vielä siistim mutta* sekä lomasäitä kuvaillussa esitetty *sit ku tultiin töihin ni sit alko kyllä helteet että*.

Tavallisestihan konjunktioiden katsotaan suomessa esiintyvän lauseen alussa, jolloin ne ovat yhdistämiensä lauseiden välissä (rinnastavat *ja ja mutta* välttämättä, komplementoijaksi tai yleisesti alistavaksi sanottu *että* jotakuinkin aina). Konjunktio kertoo, millaisessa suhteessa nämä lauseet ovat toisiinsa. Sama pitää toki usein paikansa myös suunnittelemattomassa puhutussa kielessä, mutta asiat ovat siinä monimutkaisempia. Tiedetään esimerkiksi, että konjunktiot puheessa usein tuotetaan ainakin prosodisesti osana ensimmäistä lausetta eikä toisen alussa. Koiviston työsään käsittelemä konjunktiooppisuus on toinen tällainen ”komplikaatio”, mutta siinä suhteellisen yleinen ja vuorovaikutuksellisesti ilmeisen ongelmaton ilmiö.

Työn havainnollinen rakenne lieinee tarjoutunut luonnostaan. Tutkimusasetelman, teoreettiset premissit ja aieman tutkimuksen esittelevien ”pakollisten” lukujen jälkeen seuraa analyysi loppuasemaisuuden käsitteestä käsiteltäviä konjunktioita erottelematta. Tämän jälkeen jotakuinkin vastaavan mittaiset luvut analysoivat *ja, mutta-* ja *että-*loppuisten ilmausten tehtäviä ja merkitystä. Loppuluku on yhteenveto tutkimuksen tuloksista ja jatkoimplikaatioista. Kaikki jaksot ovat erinomaisesti taustoitettuja ja tiivistettyjä, ja lankoja vedetään kiitettävästi yhteen skemaattisten kaavioiden ja yksinkertaistettujen tapausvertailujen avulla.

Keskustelunanalyttista ja kieliopillista

Koiviston tutkimus sijoittuu keskustelunanalyttiseen paradigmaan. Se on kontri-

buutio vuorovaikutuksen kulkua koskevaan kansainväliseen tutkimukseen erityisesti siltä kannalta, miten rakenteellisesti moniosaisia vuoroja keskustelussa käytetään ja miten niihin orientoidutaan. Tutkimus liikkuu sellaisten keskustelun- tutkimuksen kysymysten ytimessä kuin vuoronvaihto ja siitä käytävä implisiittinen neuvottelu.

Koiviston työ lukeutuu tämän suuntauksen sisällä erityisesti vuorovaikutuslingvistiikkaan, jossa osittain keskustelunanalyysin osittain laajemmin ymmärretyn funktionaalisen kielentutkimuksen ja kielioppiteorian pohjalta analysoidaan kieliopillisia ilmiöitä osana luonnollista vuorovaikutusta. Tyypillisesti – niin kuin nytkin – haastetaan perinteisiä kuvauksia. Huomautetaan esimerkiksi, että lauseyhdistelmät jäsenyvät puhutussa kielessä monin tavoin toisin kuin normitetun kielen perustapausten kuvaus kertoo: yhdistettävät jaksot eivät välttämättä ole nimenomaan lauseita (eivät tosin aina teksteissäkään), ja prosodinen jäsenitys voi poiketa syntaktis-semanttisesta (ks. esim. Laury & Seppänen 2008). Vaikka Koiviston pääkohde ei ole konjunktioiden tai lauseyhdistelmien syntaksi itsessään vaan yhden sen erityisilmiön vuorovaikutuksellinen tulkinta, hänen tutkimustaan voi sanoa myös kieliopilliseksi, ja nimenomaan kieliopin rajoja kokeilevaksi. Tarkasteltavana on kielen rakenne-elementtejä koskeva ilmiö, jonka edessä perinteinen kielioppikäsitys on varsin aseeton. Myös sellainen puhutun kielen tutkimus, joka ei ota huomioon vuorovaikutuksen sekventiaalista ja toiminnallista rakennetta, on päässyt tässä asiassa korkeintaan osatuuksiin.

Konjunktio vuoronloppuinen käyttö poikkeaa tavallisesta siinä, että konjunk-

tion ennakoima eli projisoitu jakso jää tuottamatta. Ensivaikutelma voi siis olla, että jotain jää kesken. Koivisto lähtee siitä, että näin ei välttämättä ole, vaikka kesken jääntiäkin voi osoittaa tapahtuvan, esimerkiksi kioskiasiakkaan *ja*-loppuisessa pyynnössä, kun toiminnan tarkoituksena on pyynnön konkreettinen täyttäminen. Usein konjunktio-oppuinen vuoro on Koiviston mukaan kuitenkin vuorovaikutuksessa systemaattisesti käytetty resurssi pikemmin kuin osoitus mietintätausta, satunnaisesta energian lopahduksesta tai muusta hankaluudesta. Konjunktiooppisuus ei myöskään välttämättä osoita vuoron varoamista itselle, vaikka näin on sen projisoivan luonteen vuoksi oletettu (Suojanen 1985). Konjunktiooppuisia lausumia ”voidaan kohdella kontekstissaan riittävinä ja jopa vuorovaihtoon ja puhevastuun siirtymiseen kutsuvina” (s. 212). Esiin nousee myös ajatus, että konjunktiooppisuus voi kieliopillistua eli vakiintua itsenäiseksi kieliopilliseksi konstruktioksi.

Kuten alan tutkimuksissa yleensäkin, Koiviston menetelmä on kvalitatiivinen: tehdään tarkkoja tapausanalyysyjä aineistoista poimituista keskustelukatkelmista pohjana vuorovaikutustutkimuksessa tunnetut perusmuuttujat, kuten vuorovaihdon dynamiikka, sekventiaalinen konteksti ja käynnissä oleva toiminta. Yleistyksiä ja kvantitatiivisia päätelmiä tehdään varovasti, ja niissä otetaan huomioon ryhmittelyjen ja kategoriointien suhteellisuus ja jatkumonluonteisuus. Koivisto osoittaa metodista tietoisuutta muun muassa pohtimalla monitahoisesti niin sanottua retrospektiivistä harhaa, joka voi johtaa tutkijan näkemään keskustelutapahtumat suunnitellumpina kuin ne välttämättä ovat. Hän tunnis-

taa loppukonjunktio tapauksissa niiden luontaisen kaksikasvoisuuden ja hyödyn-tää sitä tutkimuksessaan selittämättä sitä pois tai trivialisoimatta sitä.

Totunnaisten konjunktiosyntaksin purkaminen on johtanut uudemmassa tutkimuksessa tarkennettuun sanaluokkakategoriointiin: jos konjunktiona pidetyltä sanalta puuttuu jompikumpi lausekumppani, on katsottu, ettei kyse olekaan konjunktioista vaan partikkelista. Koivisto noudattaa tätä käytäntöä erottamalla tarkastelemissa sanat konjunktioiksi ja loppupartikkeleiksi sen mukaan, miten paljon konjunktioomaisuutta eli seuraavan lauseen ennakointia tapauksessa voi havaita. Samalla hän kuitenkin muistuttaa sanaluokkakategorioinnin suhteellisuudesta. Työstä ilmenee selvästi, että loppuasemainen käyttö ei suinkaan ole erillistä konjunktioikäytöstä – *ja, mutta ja että* ovat ydinmerkitykseltään samat *ja, mutta ja että* loppuasemassa kuin muual-lakin, ja loppukonjunktioikäyttöjä olisi tuskin mahdollista selittää muuten kuin kunkin konjunktioin abstraktin perusmerkityksen kautta. Työn otsikko onkin sikäli varsin onnistunut, että se puhuu vain sanoista *ja, mutta ja että*. Muutenkin Koivisto onnistuu olemaan tekemättä sanojen kategorioinnista ”numeroa”, joka varastaisi huomiota itse asialta. Voi toivoa, että tulevaisuuden kielioppiteoria pystyy luomaan tapoja sujuvasti yleistää ohi hankalien sanaluokkakategorioiden. Tämän muistaen käytän tässä arvioissa yksinkertaisuuden vuoksi vain sanaa (loppu)konjunktio.

Rajaukset

Tutkimuksen mittaan Koivisto esittelee ja analysoi yli 100 keskusteluesimerkkiä, osa tosin samoja eri kannoilta tarkastel-

tuina. Esimerkkianalyysit ovat hallittuja ja uskottavia. Päätelemät perustuvat (analyysin työläyteen nähden) riittävän suureen aineistoon. Yhteensä yli 13 tunnin arki- ja asiointikeskusteluista on kertynyt 131 *ja-* ja 139 *että-*loppuista tapausta; harvinaisemman *mutta-*sanana esiintymiä on paljon vähemmän (51), ja ne ovat vaatineet lisäaineistoa. Siitä, millaiset keskustelu- tai toimintatyytit ehkä suhteellisesti suosivat konjunktiooppua, on aineiston esittelyn yhteydessä kiinnostavia ajatuksia, mutta tämä puoli jää työssä vähemmälle. Siinä ei esimerkiksi lainkaan analysoida yhtä (s. 18) erikseen mainittua aineistoa, radiohaastattelua, jossa loppu*ettää* esiintyy runsaasti; tulevaisuudessa tähänkin puoleen voisi kiinnittää huomiota.

Koivisto pitää silmällä loppukonjunktioita tapausten foneettisia ja prosodisia ominaisuuksia, toisin sanoen sitä, mitä lopettamisen tai hiipumisen merkkejä konjunktio tuottamisessa voi havaita, mutta systemaattisesti hän ei prosodiaa tutki. Vaikka etenkin intonaation rooli lopetuskohdan tulkinnassa näin jää vaille systemaattista arviointia, rajaus on työn kokonaisuudelle eduksi, sillä tapausten prosodis-foneettiset ominaisuudet ovat itsessään hyvin monitahoisia, ja sekventiaalinen ja toiminnallinen konteksti näyttää itsessään riittävän paljastavalta karkeankin prosodian tarkastelun ohella. Toivottavasti tapausten prosodiasta saadaan myöhemmin lukea systemaattinen analyysi.

On myös ollut viisasta rajata tutkimus kolmeen yleisimpään loppukonjunktioon, vaikka ainakin adverbialilausesta seuraava partikkeli *niin* vaikuttaa lupaavalta jatkotutkimuskohteelta. Olisi tosin ollut kiinnostavaa lukea arvio siitä, mikä tekee *kun-*, *jos-* ja *tai-*sanojen loppukäytöstä niin paljon harvinaisempaa kuin tässä

käsiteltyjen. Muita kysymyksiä, joita työ herättää mutta jotka on ollut viisasta rajata sen ulkopuolelle, ovat konjunktioiden esiintyminen yksin prosodisesti erottuvina yksittäisinä lausumina sekä konjunktio ja toisen partikkelin muodostamat vuorot, kuten *mutta* vs. *mutta kuitenkin/silti* vuoron lopetuksena. On myös muita kuin konjunktiorakenteita, joiden yhteydessä ”kesken jääminen” joskus jopa kutsuu vuoronvaihtoon, ja ainakin eräiden luonnehtivien ilmaistyyppien kohdalla ilmiö tuntuu intuitiivisesti jopa josain määrin vakiintuneelta, esimerkiksi *se oli kyllä aika* [kuulija tulkitkoon minkäläistä]. Jossain määrin loppukonjunktioita tapauksia olisi myös voinut eksplisiittisemmin kontrastoida toiminnallisesti mahdollisimman samanlaisiin mutta ilman konjunktioita loppuviin tapauksiin.

Tulokset

Loppuasemaisuutta ja vuorottelua koskeva luku jäsenyytensä kahden perusmuuttujan mukaan: vaihtuuko puhuja vai jatkaako sama puhuja, ja jatketaanko vuoroa siihen sopivalla aineksella vai ei? Olennaista on, kohtelevatko osallistujat vuoroa riittävänä vai eivät. Keskeinen käsite tässä luvussa ja kautta koko työn on projektio eli kielen aineksista ja toiminnasta johtuva keskustelun etenemisen ennakoitavuus; se, mikä milloinkin projisoi ja mitä, on ilmeisen monitahoinen asia eikä aivan joka yksityiskohdissa täysin kirkastu lukijalle. Koivisto muun muassa kysyy, onko tauko vuoronsisäinen vai vuorojen välinen, purkaa erilaisia jatkamisen tapoja ja toteaa, että vaikka sama puhuja jatkaa, kyse ei välttämättä ole samasta kielellisestä toiminnasta tai siitä, että hän olisi aikonutkin jatkaa. Koivisto nojaa rohkeasti loppukonjunktioita ambi-

valenssiin: mahdollisuus jättää lausuman keskeneräisyys tai loppuunsaatettuus tulkinnanvaraiseksi on sekin keskustelijoille käyttökelpoinen resurssi esimerkiksi sopivaa reaktiota haettaessa.

Koivisto jäsentää loppukonjunktioiden käytön ehtoja ja tyypillisyyksiä diskurssikuvioiksi kutsumiensa retoristen rakenteiden kautta. Diskurssikuvio on Koiviston terminologinen innovaatio, jonka sisältöä on aiemmin lähestytty eri kannoilta sellaisin ilmauksin kuin toimintajakso tai rakenneformaatti. Kun tällainen diskurssikuvio on tarpeeksi tunnistettava, sitä ei aina tarvitse viedä loppuun. Tämä voi olla ainakin yksi konjunktioloppuisuuden syntytapaa.

Ja-loppuisten vuorojen keskeiset tyypit löytyvät *ja*-sanan keskeisistä käytöistä: kerronnasta ja listoista. Kerronnassa ajatus konjunktiolopun tehtävästä kesken­eräisyyden merkitsijänä on lähempänä oikeaa, koska kertomuksiin luontaisesti liittyy oletus etenemisestä loppuratkaisuun tai huippukohtaan. Sen sijaan listoissa, jotka koostuvat käsiteltävän asian kannalta paralleleista osista, *ja*-loppu ilmaisee listan avoimeksi, tyhjentyttömäksi. Tätä kautta *ja*-lopulla voi tehdä myös yksiosaisen listan, eräänlaisen esimerkin, ja tilanteittain implikoida asioiden paljoutta tai vähäisyyttä. Tällainen on esimerkiksi omien kiireiden kuvauksessa käytetty *mää teen vielä kaljankin niille ja*.

Mutta-loppuisia vuoroja käsittelevässä luvussa on keskeisessä osassa vuorovaikutuslingvistiikassa kehitetty konsessiivinen kuvio, syklinen myönnytyksyrakenne, joka koostuu kannasta, vastakkaisen kannan myöntämisestä ja paluusta alkuperäiseen kantaan. *Mutta*-loppu jättää tämän paluun sisällön panematta ilmi mutta osoittaa sen olevan

voimassa. Edellytyksenä tällaiselle *mutta*-lopun strategiselle käytölle on siis se, että alkuperäinen kanta eli kontrastin lähde on sanottu tai pääteltävissä. Esimerkiksi kampaajan *tuon niskam mie tietysti vielä siistim mutta* toimii osana hiustenleikkuun lopettelu. *Mutta*-loppu näyttää toimivan johdonmukaisesti konsessiivimallin sisällä. Koivisto analysoi muun muassa mallin käyttöä lievennyksenä tai varauksena ja sen suhdetta sanotun korjaamiseen tai muokkaamiseen.

Monikäyttöisen *että*-sanana loppukonjunktiokäyttö nojaa pääasiassa sanan kykyyn osoittaa parafrasaa, päätelmää tai yhteenvetoa ja siten eksplikoida edellä sanottua, kun taas sanan referointia osoittava käyttö pikemminkin ennakoii jatkoa. Kun vuoro päättyy *että*-sanaan, vastuu päätelmästä jää vastaanottajalle. Koiviston tarkimmin analysoimassa alatyypissä, vastauksissa kysymyksiin, puhuja voi jättää vastauksen keskeisen viestin pääteltäväksi, jättää tilaa vastauksen elaboroinnille tai palauttaa huomion jo edellä annettuun vastaukseen. Lomakauden kuvailun osana *sit ku tultiin töihin ni sit alko kyllä helteet että* palauttaa huomion esitettyyn säävalitukseen, jota on välillä pehmennetty. Siltä osin kuin kyseessä on aiemmin esillä olleen kierrättäminen, jonka turvin asioita voi jättää implisiittiseksi, *että*-loppu muistuttaa tavallaan *mutta*-loppua. Kiinnostava jatkotyön aihe olisi, miten näihin vertautuu paluuta päälinjalle ilmaiseva *niin*-partikkeli (Vilkuna 1997), joka myös esiintyy vuoronloppuisena.

Se, että nojaaminen edellä sanottuun on *mutta*- ja *että*-lopuissa niin olennaista, tuo mieleen käsitteen *ellipsi*, jota perinteisempi asian käsittely todennäköisesti tarjoaisi ensimmäiseksi tai ainoaksi kuvaukseksi Koiviston käsittelemästä ilmiöstä. Työstä käy ilmi, että ellipsi ei itsessään

pure tähän ilmiöön, mutta tämä panee myös miettimään, mitä ellipsi ylipäättään voisi tarkoittaa. Termillä on pitkä historia, mutta en ole kohdannut esimerkiksi tarkkaa analyysia siitä, onko ellipsin käsitteellä ylipäättään merkitystä vuorovaikutuslingvistiikassa tai muussa funktionaalissa kielen kuvauksessa (ks. kuitenkin Kotilainen 2007: 79–95).

Loppupartikkeleista on vuorovaikutuspohjaista tutkimusta etenkin japanista, jonka rakenneominaisuuksiin kuuluu, että konjunktioiset elementit sijaitsevat lauseen lopussa. Koivisto esittää vertailuja japaniin, mutta ne hahmottuvat luonnollisesti hankalammin kuin hänen oma analyysinsä ja jättävät hieman epäselväksi, missä kohdin juuri loppuasemaisuus on olennainen tekijä. Japanin loppukonjunktio nähtävästi merkitsevät oman isäntälauseensa suhdetta toiseen lauseeseen (tai vastaavaan), kun taas suomessa ne kertovat siitä, millainen kontribuutio olisi isäntälauseen jälkeen odotettavissa. Toivottavasti japanin ja suomen vertailua saadaan vielä nähdä konkreettisemmalla tasolla.

Koivisto osoittaa varsin perusteellisesti, miten loppukonjunktioikäyttö on mahdollista konjunktioiden semanttisen, skemaattisen perusmerkityksen varassa tietyissä diskurssikuvioissa ja toimintakonteksteissa. Viimeksi mainitut saattavat myös tukea loppukonjunktioikäyttöjen vakiintumista. Vedettyään työn tuloksia varsin onnistuneesti yhteen Koivisto pohtii kielipillistumisteorian kautta, voisiko hänen käsittelemässään ilmiössä piillä laajempi rakenteellinen muutos loppukonjunktioista loppupartikkeliksi, kuten on esitetty käyneen loppuasemaisen *but*-sanana tapauksessa eräissä englannin varianteissa. Mistään viimeaikaisesta tai nopeasta muu-

toksesta ei näytä olevan kysymys, sillä Koiviston kuvaaman tyyppisiä loppukonjunktioita esiintyy myös suomalaisissa murrenauhoituksissa. Työn viimeinen jakso on mahdollisen uuden tutkimuksen luonnostelua ja viittaa kirjalliseen dialogiin mahdollisena todistuksena loppukonjunktioikäytön tiedostettavuudesta ja vakiintuneisuudesta.

Lopuksi

Aino Koiviston tutkimus on merkittävä lisä suomalaiseen ja myös kansainväliseen keskustelututkimukseen ja vuorovaikutuslingvistiikkaan ja edistää samalla suomen kieliopin kuvausta. Koivisto ottaa hyvin huomioon alan tähänastisen tutkimuksen ja myös aiemman suomen konjunktiosyntaksia koskevan tiedon ja soveltaa sitä keskustelevalle tavalle. Tutkimus on käsitteellisesti selkeä ja hyvin taustoitettu; kokonaisuudessaan työ todistaa kielentutkimuksen keskusteluanalyttisen paradigman kypsyydestä ja vakiintuneisuudesta Suomessa. Tekstinä työ on hyvin organisoitu, muodollisesti korrekti ja helposti luettava mutta esitystavaltaan sopivan ekonominen.

Koivisto tekee uusia avauksia, ja etenkin ajatus diskurssikuvioista konjunktio-oppuisten vuorojen kotipaikkana vie käsittääkseni vuorovaikutuksen ja kieliopin yhteyksien ymmärtämistä aidosti eteenpäin. Samalla ajatus odottaa soveltamista muuhunkin. Tämän työn ja sen jatkokehittelyn pohjalta syntyy toivottavasti useita artikkeleita kansainvälisille foorumeille. Voi myös odottaa antoisaa jatkoa työssä käsittelemättä jääneiden ”kesken-eräisyysilmiöiden” tutkimiselle.

MARIA VILKUNA
etunimi.sukunimi@helsinki.fi

Lähteet

- KOTILAINEN, LARI 2007: *Kiellon lumo*. Suomi 193. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- LAURY, RITVA – SEPPÄNEN, EEVA-LEENA 2008: Clause combining, interaction, evidentiality, participation structure, and the conjunction-particle continuum. The Finnish *että*. – Ritva Laury (toim.), *Crosslinguistic studies of clause combining. The multifunctionality of conjunctions* s. 153–178. Amsterdam: John Benjamins.
- SUOJANEN, MATTI K. 1985: *Mitä Turussa puhutaan? Raportti Turun puhekielen tutkimuksesta*. Turun puhekielen projektin julkaisuja 3. Turun yliopiston suomalaisen ja yleisen kielitieteen julkaisuja 23. Turku: Turun yliopisto.
- VILKUNA, MARIA 1997: Into and out of the standard language. The particle *ni* in Finnish. – Jenny Cheshire & Dieter Stein (toim.), *Taming the vernacular. From dialect to written standard language* s. 51–67. London: Longman.

Vuorovaikutuslingvistiikkaa kauppatieteellisessä kontekstissa

Marjukka Lehtinen: *Episteemisen auktoriteetin ja yhteisen ymmärryksen konstruointi kokouskeskustelussa. Fokuksessa -hAn-lausumat*. Aalto University publication series: Doctoral Dissertations 27/2012. Espoo: Aalto-yliopisto, Kauppakorkeakoulu, Viestinnän laitos 2012. 252 s. ISBN 978-952-60-4543-6.

Marjukka Lehtisen väitöskirjan tarkoituksena on ”selvittää, miten kieltä käytetään vuorovaikutuskäytäntöjen resursina yrityksen sisäisessä kokouksessa” (s. 1). Kyseessä on kauppatieteellinen väitöskirja, jonka tutkimusalaksi on tiivistelmässä mainittu talouselämän viestintä. Empiirisen analyysin lähtökohdaksi on kuitenkin valittu erittäin pieni kielelli-

nen ilmiö: *-hAn*-liitepartikkeli ja sellaiset lausumat, joissa se esiintyy kokousvuorovaikutuksessa. Pääasiallisina menetelminä ovat etnometodologinen keskusteluanalyysi ja erityisesti vuorovaikutuslingvistiikka. Kauppatieteellisen kontekstin ja kielitieteellisen näkökulman välisestä suhteesta syntyy työhön jännite, joka on hedelmällinen, mutta toisaalta ongelmallinenkin.

Väitöskirja on jaettu kymmeneen lukuun. Johdantoluvun jälkeen työn tieteellinen konteksti esitellään luvuissa kaksi ja kolme. Luvut neljä ja viisi ovat menetelmään liittyviä lukuja. Empiirinen analyysi esitellään seuraavissa neljässä luvussa (6–9), ja viimeinen luku sisältää yhteenvedon ja pohdintoja.